

Növekedéseméleti tanulságok felzárkózód ország számára

Dr. Dedák István
Eszterházy Károly Egyetem

A tények áttekintése előtt érdemes tisztázni: a gazdasági felzárkózás az egy foglalkoztatottra (főre) jutó GDP növekedését jelenti!

Miért különösen fontos ez számunkra?

Azért mert az elmúlt évek felgyorsult növekedését a foglalkoztatottak számának (illetve a foglalkoztatottsági rátának) a markáns növekedése kísérte. Ez azonban nem tartható akármeddig, hiszen a foglalkoztatási ráta nyilván nem lehet akármekkora, a gazdaság előbb-utóbb beleütközik a teljes foglalkoztatás plafonjába. Ennek vagyunk tanúi hazánkban most!

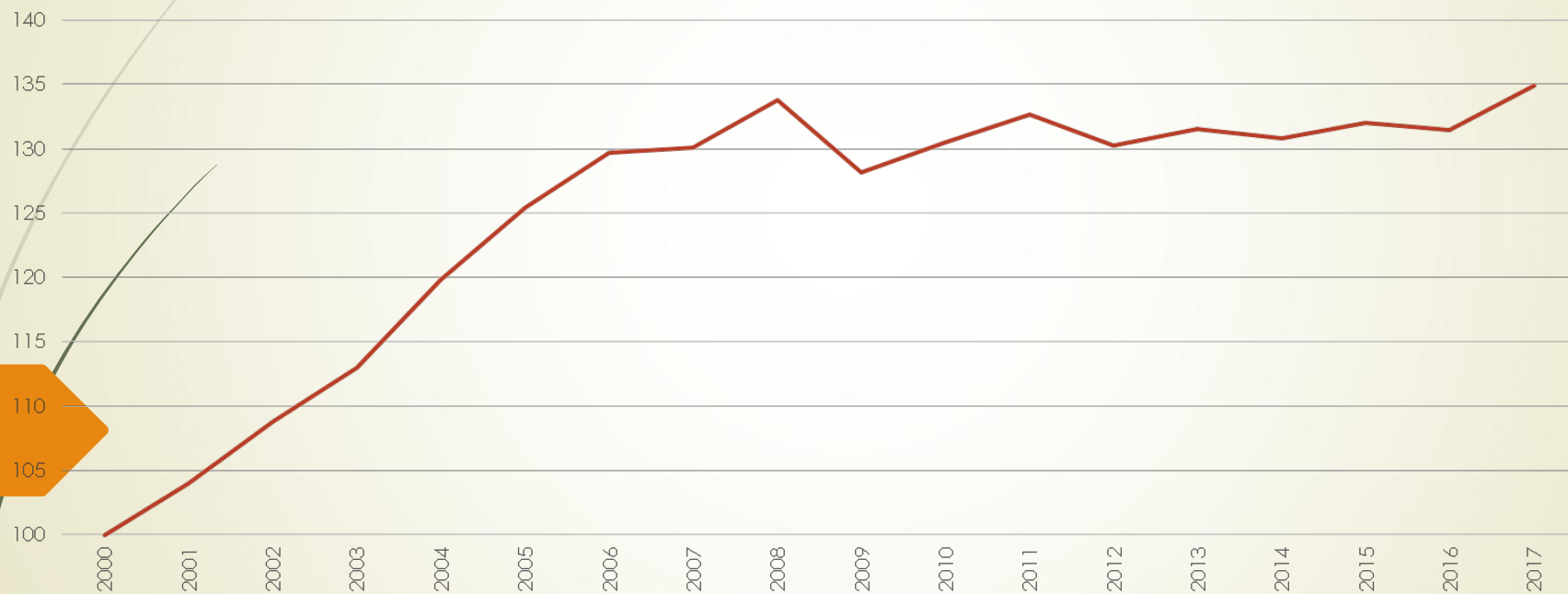
DE!

A gazdasági felzárkózás szempontjából ez nem feltétlenül jelent gondot, akkor ha GDP növekedéséhez a foglalkoztatottság és a termelékenység növekedése (az egy foglalkoztatottra vagy munkaóraóra jutó kibocsátás) egyaránt jelentősen járult hozzá!

A gazdasági felzárkózás kapcsán ezért fókusz mindig a termelékenység növekedésén van!

Egy gyors pillantás a tényekre – I.

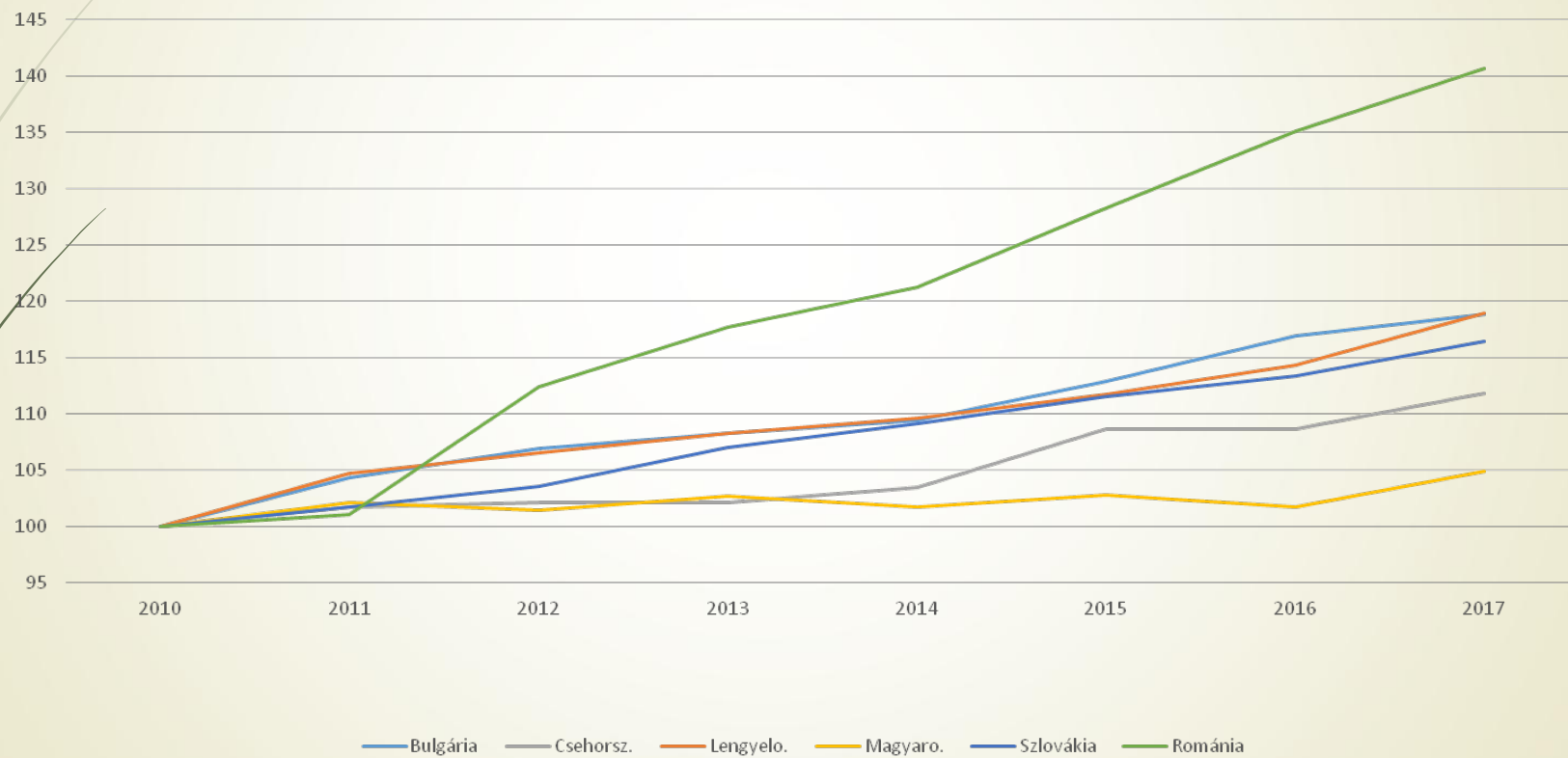
Az egy foglalkoztatottra jutó GDP (2000=100)

Forrás: Ameco

Egy gyors pillantás a tényekre – II.

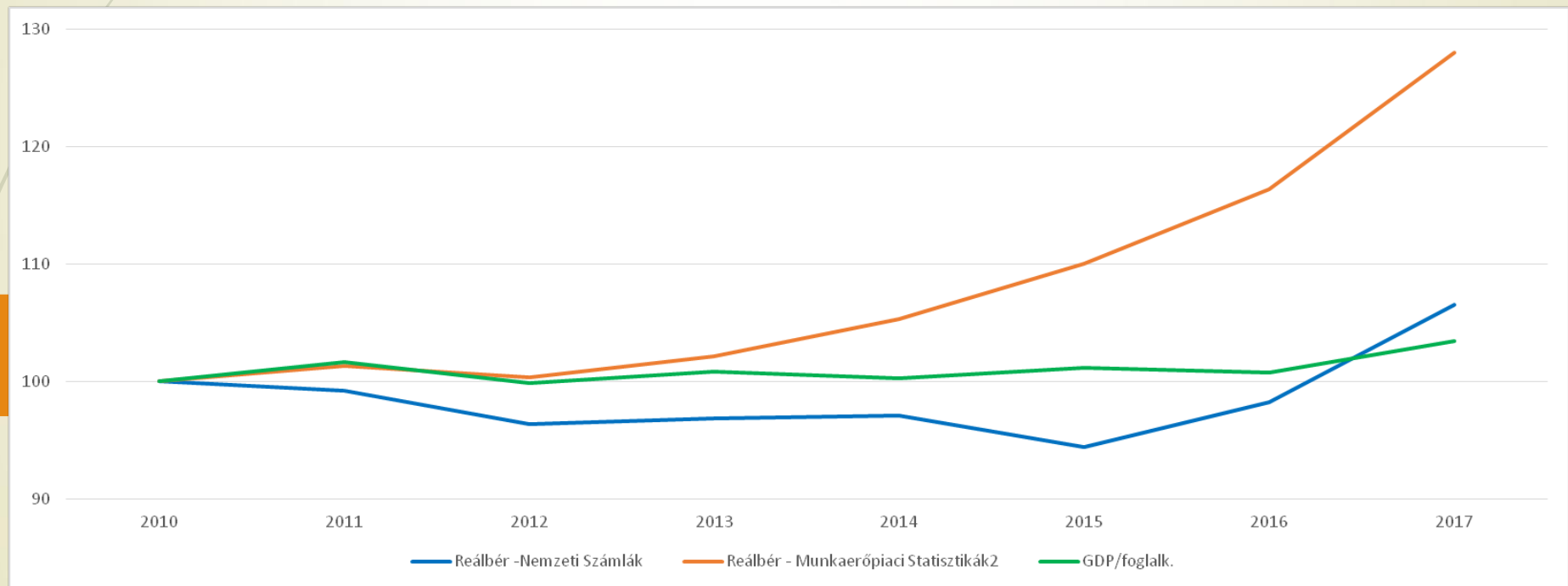
A termelékenység alakulás a KKE országokban 2010-2017 (GDP/munkaóra)

Forrás: eurostat

Persze, persze... de akkor hogyan növekedhetnek ilyen gyorsan a reálbérek?

A reálbérek (CPI) és a munkatermelékenység alakulása 2010-2017 között (2010=100)

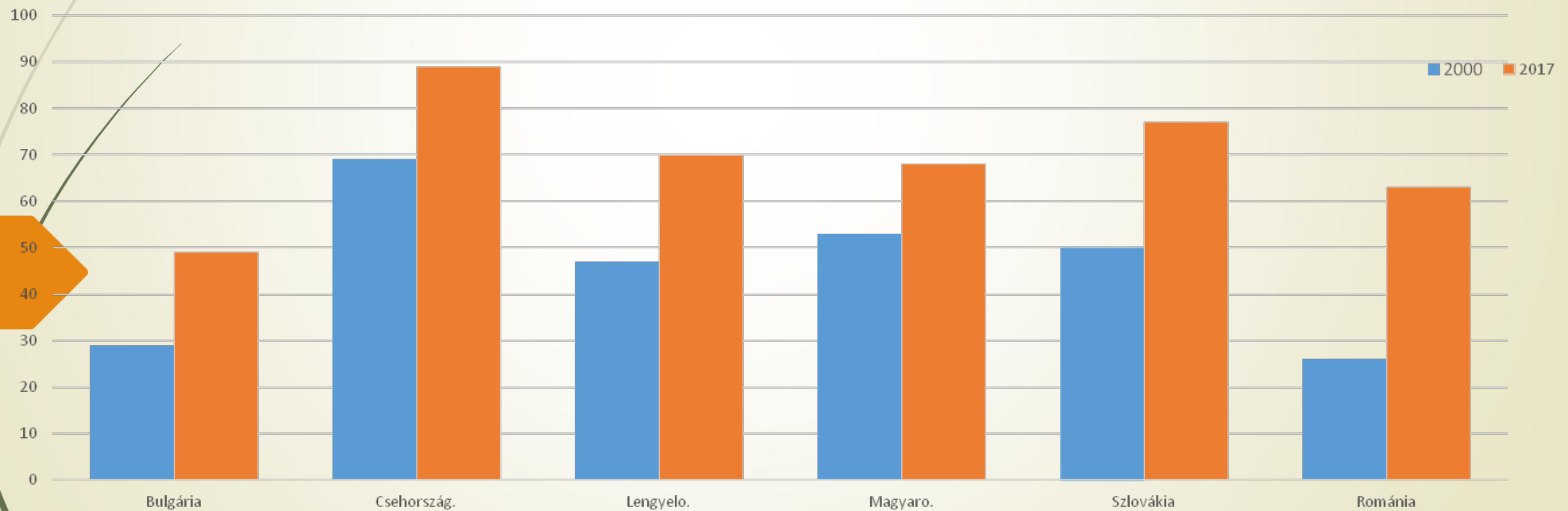

Forrás: KSH, Ameco

Növekedésméleti tanulságok: 1. Abszolút versus feltételes (conditional) konvergencia

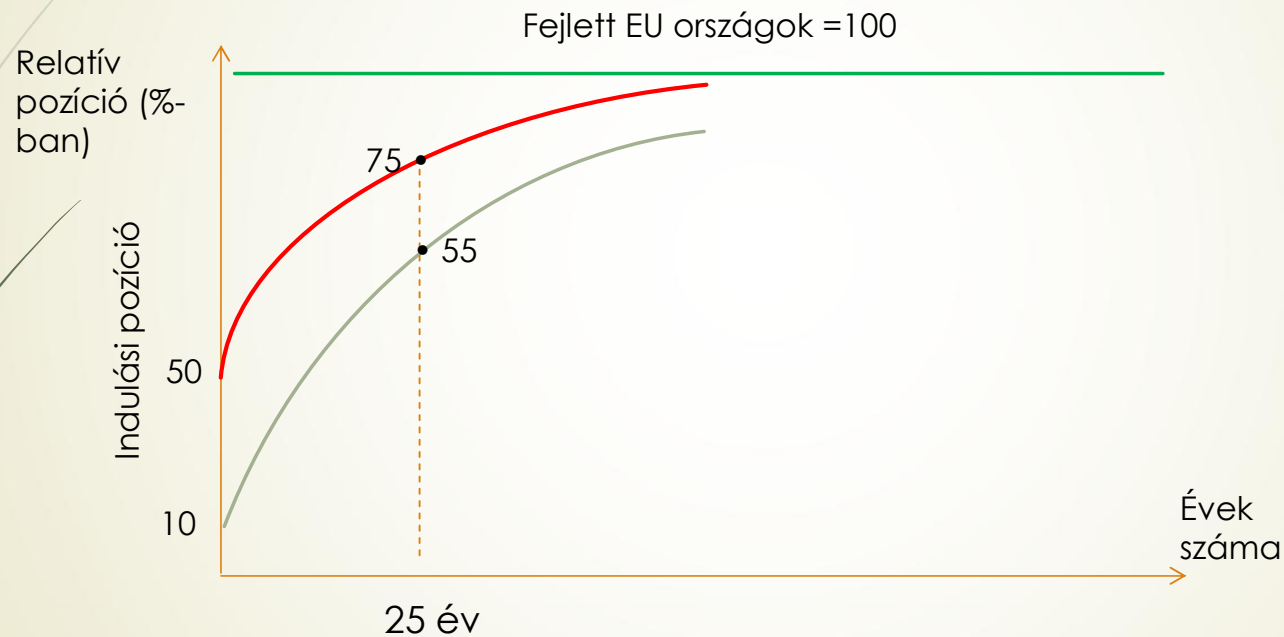
Nincs abszolút konvergencia: minden ország a saját makrogazdasági paramétereit és gazdaságpolitikájától determinált jövedelemszinthez konvergál.

Gazdasági felzárkózás az ezredfordulót követően (GDP/fő, EU=100)

Forrás: eurostat

Mennyi ideig tart a felzárkózás? A konvergencia sebességét ismerjük, mivel a növekedésemeléttel szinkronban lévő meggyőző empirikus bizonyítékaink vannak, hogy ez 2-3% között van, a kérdésre ezért határozott választ tudunk adni.

$$\dot{y}(t) = y^* + e^{-\beta t}[y(0) - y^*]$$

y – a relatív jövedelem, t – az idő, β – a konvergálás sebessége

A konvergencia sebessége fontos üzenetek hordoz számunkra

1. A konvergencia sebessége gazdasági fejlettségtől függetlenül ugyanakkora!
2. Az 1. pontból következőn egy felzárkózó ország egy adott relatív jövedelmekben számított távolságot (pl. a lemaradás felét) az induló pozíciótól függetlenül ugyanannyi idő alatt tesz meg.
3. A 2. pontból eredően nagyobb lemaradás, nagyobb növekedési ütemmel jár együtt.
4. A növekedési ütemből következtethetünk arra, hogy a felzárkózás mely országcsoporthoz történik.

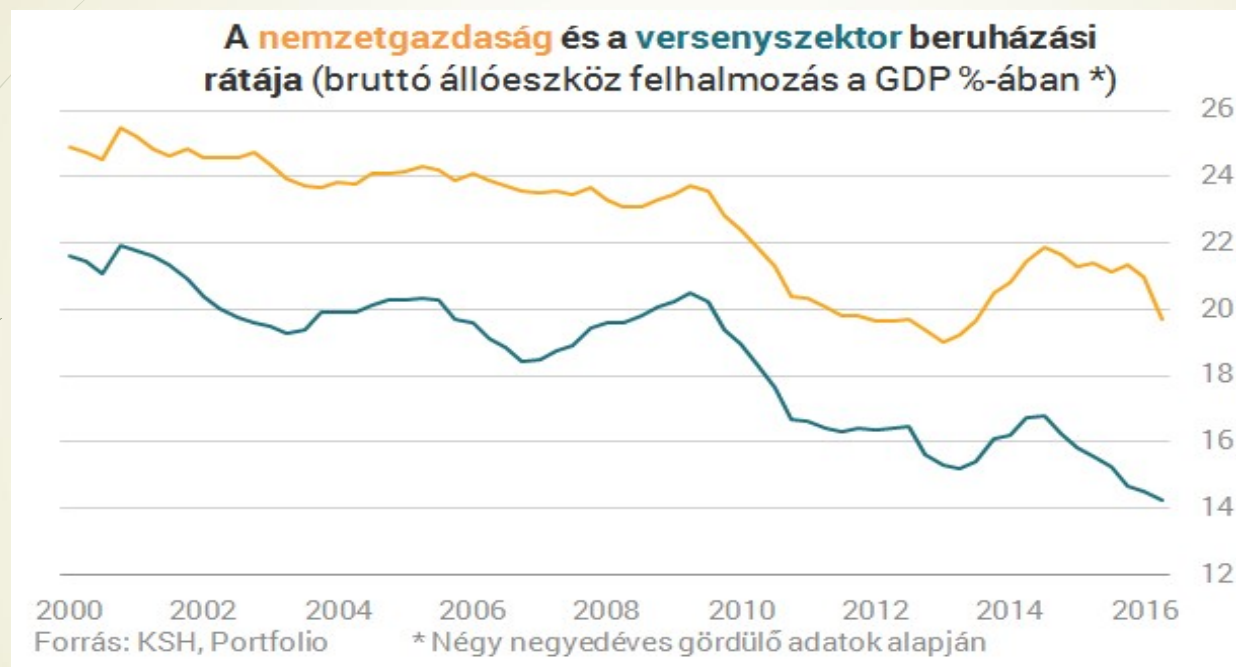
A konvergenciával kapcsolatos legújabb gazdaságpolitikai koncepciók.

A magyar gazdaság 2030-ra megközelíti az EU – átlagos szintjét!

2. A magyar gazdaság 2050-re megközelíti Ausztriát!

A közgazdasági elmélet és a magyar gazdaság elmúlt évekbeli teljesítményét tekintve ennek minimális realitása sincs.

A beruházási ráta – a felzárkózás determináló egyik legfontosabb tényező!

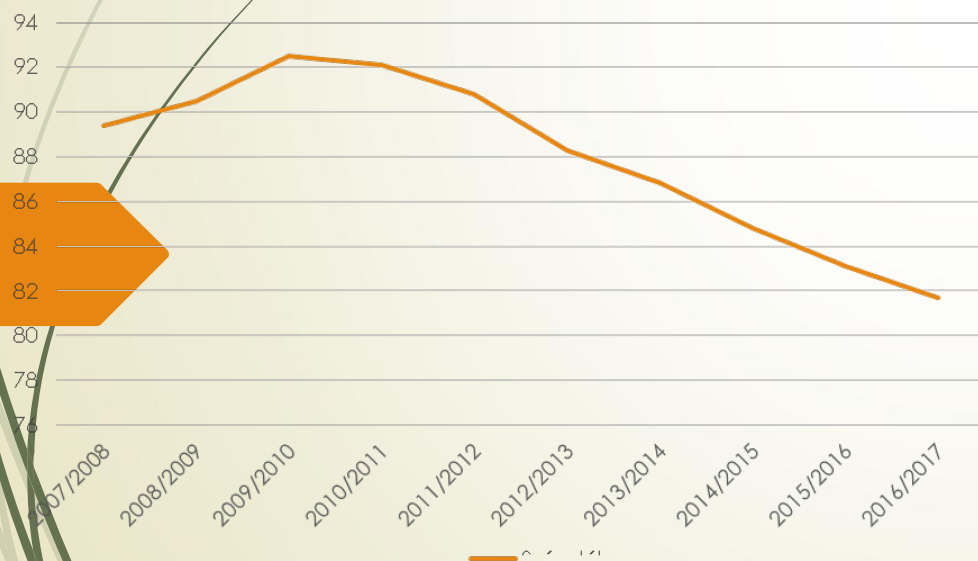

A potenciális kibocsátás közelében – szemben a recessziós környezettel - a makrogazdasági determináció oksága fordul: nem a beruházás határozza meg a nemzetgazdasági megtakarításokat, hanem fordítva! Ergo: prudens felzárkózást előmozdító politika nem a fogyasztás növekedésére, hanem a megtakarítások ösztönzésére fókuszál!

Humán tőke és gazdasági felzárkózás

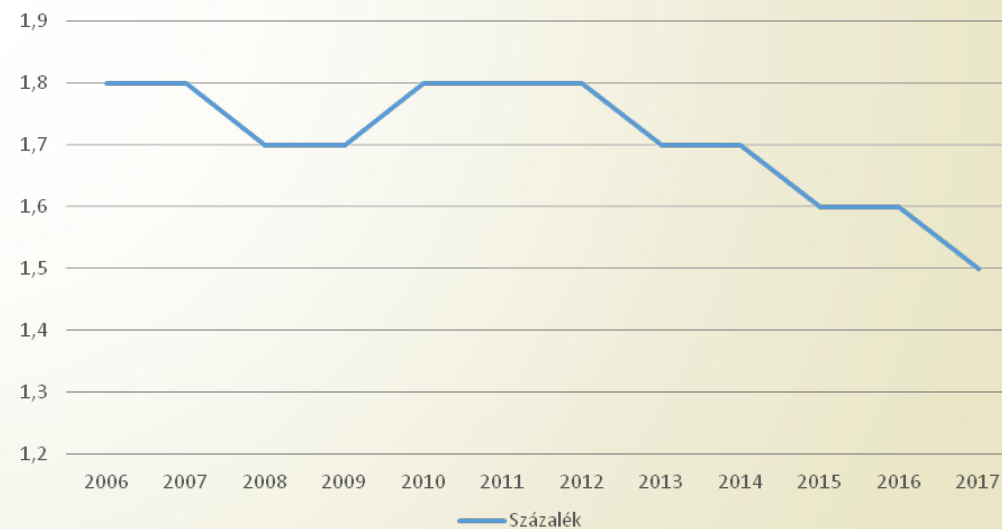
A sikeres gazdasági felzárkózást végrehajtó országok a humán tőke alakulását mindig prioritásként kezelték. A felzárkózás folyamata, s az országok közötti jövedelmi különbségek a humán tőke alakulásának figyelembe vétele nélkül nem érthető meg.

Nappali tagozatos tanulók aránya a 15-19 éves korosztályban

Forrás: KSH

Felsőfokú oktatási kiadások aránya a GDP százalékában

Államadósság és gazdasági övekedés

A végeredmény:

$$\ln(\hat{y}^*) = \Psi_1 \ln(\bar{s}_{KP}^*) - \Psi_4 b^* + \Psi_2 \ln(s_H^*) + \Psi_3 \ln(n + g + \delta)$$

Ahol: b – az államadósság/GDP, y – az egy főre jutó GDP, n - a népesség növekedési ütem, g – a technikai haladás üteme, δ – az amortizációs ráta, s_K, s_H – fizikai illetve humán tőke képződését szolgáló megtakarítási rátája.

Valamint:

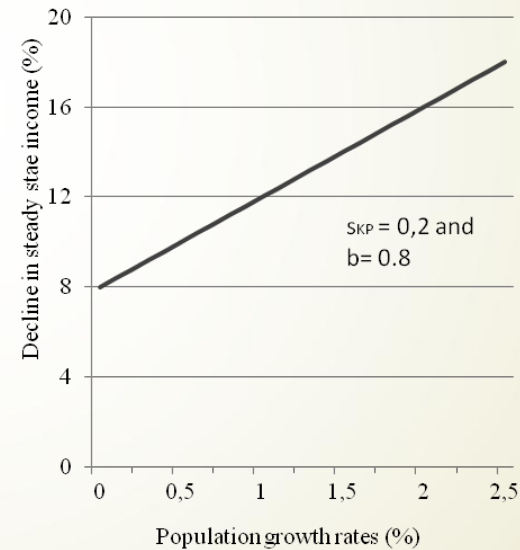
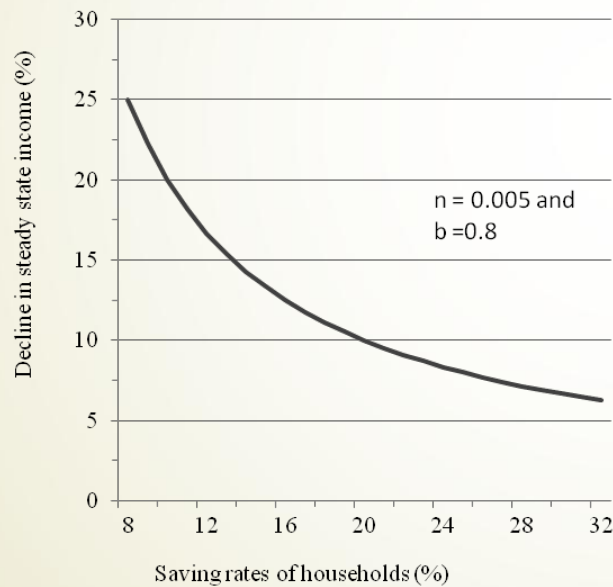
$$\Psi_1 = \frac{\alpha}{1 - \alpha - \beta}, \Psi_2 = \frac{\beta}{1 - \alpha - \beta} \text{ és } \Psi_3 = -\frac{\alpha + \beta}{1 - \alpha - \beta}$$

$$\Psi_4 = \Psi_1 \frac{p(g+n)}{\bar{s}_{KP}^*}$$

p – a crowding out effect mértéke, és $0 \leq p \leq 1$ ($p=0$ Ricardói ekvivalencia fennáll, $p=1$ esetén a kiszorítás teljes)

Az egyenlet szerint az államadósság terhét a magánszektor megtakarítási rátája, a népesség növekedési üteme és a kiszorítási hatás mértéke (p) határozza meg. (Felső határ: $p=1$)

Banchmark értékek: $a=\beta=1/3$, és $g=0.02$

Konklúzió felzárkózó ország számára: „az első számú ellenség”
legyőzésének a gazdasági felzárkózás szempontjából marginális
jelentősége van!

Az államadósság terhe országspecifikus!

Például egy 90%-os államadósságnak a terhe
egészen más egy fejlett, mint egy fejletlen
országban.

	A fizikai és humán tőke részesedés a GDP-ből	Megtakarítá si ráta	Népesség növekedési üteme	90%-os államadóss ág terhe (felső határ $p=1$)
Fejlett ország	$\alpha = \beta = 1/3$ and $g=2\%$	24%	0%	7,5%
Kevésbé fejlett ország	$\alpha = \beta = 1/3$ and $g=2\%$	12%	1,5%	26%

Néhány apróbb megjegyzés

1. Hosszú távon a technológia fejlődés a gazdasági növekedést hajtó legfontosabb tényező: a telekommunikációs szektort különadókkal súlytani az informatika évszázadában a lehető legkárosabb adó, amit csak ki lehet vetni.

2. Jövedelmi egyenlőtlenség: a legújabb empirikus kutatások (Ostry-Berg-Tsangaridas 2014) azt mutatják, hogy a nagyobb jövedelmi egyenlőtlenségek lassúbb és törékenyebb növekedésre vezetnek mind a fejlett, mind a közepesen fejlett országokban.

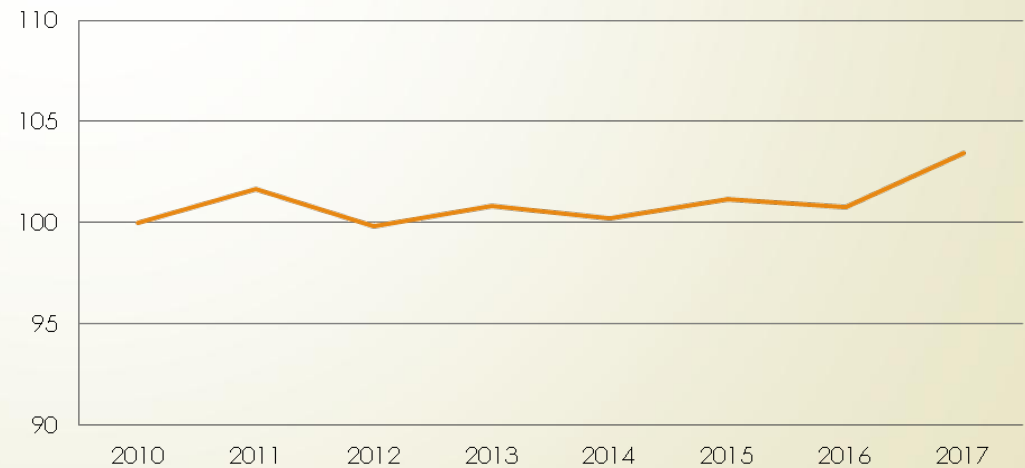
3. Az adóelvonás szintje úgy tűnik, hogy elhanyagolható hatást gyakorol az országok növekedési teljesítményére.

Zárszó gyanánt:

„Az elmúlt évek legfőbb üzenete az, hogy a közgazdászok tudása mennyire elenyésző módon érvényesül a gazdaságpolitikában.” (P. Krugman)

Meglehet, ezért tartunk itt:

GDP/foglalkoztatottak

Ha esetleg valakit mélyebben érdekelnének a részletek:

1. Dombi Ákos – Dedák István: A closed form solution for determining the Burden of Public Debt in Neoclassical Growth Models (Bulletin of Economic Research 2018 jan.)
2. Dedák István: A nagy bérrobbanás: fele sem igaz? (portfolio.hu)
3. Dombi Ákos – Dedák István: Public debt and Economic Growth: What do Neoclassical Growth Models Teach us? (Journal of Applied Economics 2018 sept.)

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!